

Vogelwerkgroep De Haeselaar

Secretarieel jaarverslag 2024

Tellingen

In 2024 werd door meerdere leden van onze vereniging meegewerkt aan vogeltellingen ten behoeve van Sovon. Voorbeelden hiervan zijn BMP-, LTT- en PTT-tellingen, Meetnet Nestkaart, watervogeltellingen en trektellen. Ook de wekelijkse inventarisaties van vogels in Körbusch en rondom abdij Lilbosch hebben in het afgelopen jaar weer plaatsgevonden.

Vorig jaar konden we melden dat de ringmus, een steeds zeldzamer wordende boerenlandvogel, gebruik maakte van een nestkast bij abdij Lilbosch. Het goede nieuws is, dat de ringmus ook in het afgelopen jaar, in één van die nestkasten heeft gebroed.

Daar waar we hoopten op de terugkeer van de hop (in 2023 prominent aanwezig rondom Pey-Slek) is deze bijzondere vogel dit jaar niet binnen ons werkgebied gezien.

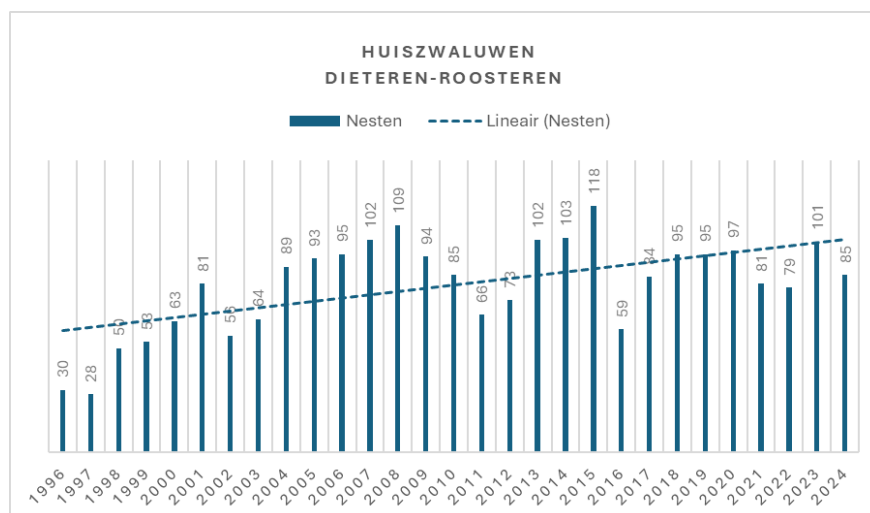
Huiszwaluwen

In verschillende delen van de gemeente Echt-Susteren zijn ook dit jaar weer de huiszwaluwen geteld. In Maria-Hoop zijn de laatste jaren ongeveer 20-22 nesten geteld. Ten opzichte van de periode daarvoor is dit een behoorlijke afname. Gedurende vele jaren kende Maria-Hoop een kolonie huiszwaluwen die meer dan 30-40 nesten had, met een top van meer dan 55. Dit laatste hoge aantal werd overigens vermoedelijk veroorzaakt doordat er op het juiste moment veel nestmateriaal (zand-klei) beschikbaar was. De graafwerkzaamheden voor het nieuwe riool hadden dus ook voor de huiszwaluwen positieve gevolgen.

De achteruitgang van het aantal huiszwaluwen in Maria-Hoop is vermoedelijk veroorzaakt door werkzaamheden aan een paar huizen. Dakgoten werden vervangen en waren na afwerking niet meer geschikt waren voor de huiszwaluwen (bron: Paul Evers).

Een heel ander verhaal geldt voor de kolonie huiszwaluwen in Dieteren-Roosteren.

Het aantal nesten van deze kolonie wordt al vele jaren geteld, waardoor een mooie langjarige reeks is ontstaan.

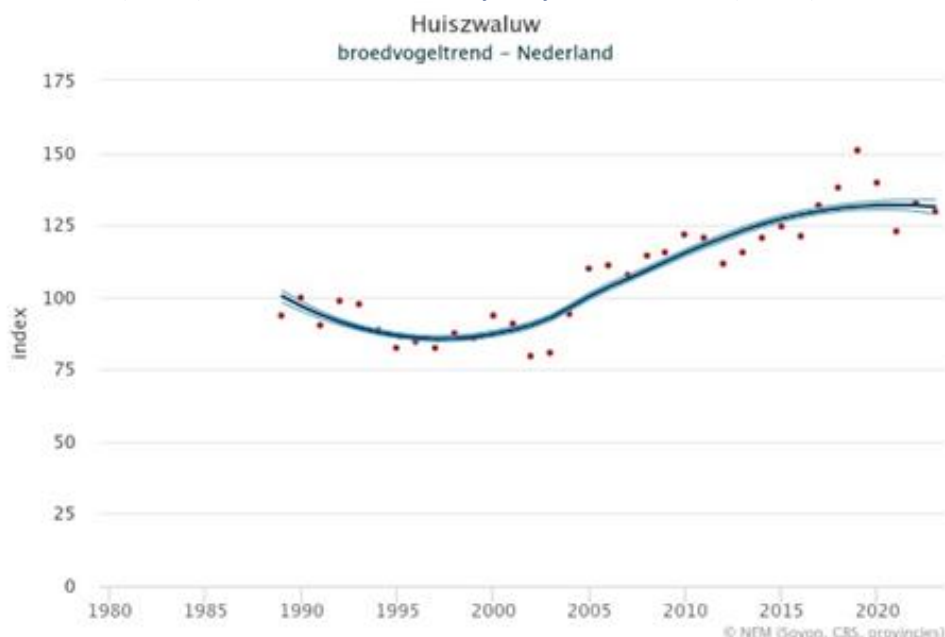

Tabel 1 / bron: John Roemen-Jos Bontemps

De cijfers geven aan dat het aantal nesten jaarlijks wisselend is. Een eenduidige oorzaak hiervoor is niet aan te geven. Het zal hierbij vermoedelijk gaan om invloeden van het weer/klimaat waar de huiszwaluwen het ene jaar last en het andere jaar profijt van hebben.

Dat het tellen van huiszwaluwen belangrijk is, blijkt wel uit de landelijke cijfers. Vanaf het einde van de vorige eeuw nam het aantal huiszwaluwen, net als andere boerenlandvogels, sterk af.

Vermoedelijk door vermindering van het gebruik van pesticiden in de landbouw, is de huiszwaluw nu echter bezig met een voorzichtig herstel. We zien dit terug in de stijgende trendlijn van Dieteren-Roosteren (tabel 1), maar ook in de landelijke cijfers van Sovon (tabel 2)

Tabel 2 / bron: Sovon

Ondanks de stabilisatie van aantallen blijft de huiszwaluw een 'zorgenkindje' dat niet voor niets op de Rode lijst staat.

De huiszwaluwtilen in Ohé en Laak en in Echt zijn (nog) niet bezet. In Ohé en Laak is de kans groter geworden doordat de boom die naast de til stond gerooid is. In Echt moeten we waarschijnlijk nog even wachten. De Molenbeek staat nog steeds droog. Hierdoor is er weinig geschikt bouw materiaal beschikbaar en zullen huiszwaluwen een andere plek gaan kiezen.

Bijzondere soorten

De trend van toename van soorten als oehoe, rode wouw en raaf lijkt zich voort te zetten.

Zowel op de telpost Aan de Majoor maar ook elders binnen ons werkgebied worden steeds vaker raven gezien. In 2024 zelfs een vermoedelijk ouderpaar en drie jonge vogels. Deze hebben mogelijk ergens binnen ons werkgebied gebroed.

Gedurende de hele zomer is met regelmaat een koppel rode wouwen waargenomen in het gebied Haeselaarsbroek-Marissen-Putbroek. Vermoedelijk hebben ze nog niet gebroed. Mogelijk een 'verkenningssmissie' voor 2025?

Tot slot het succesverhaal van de oehoe. Binnen ons werkgebied hadden we 4 succesvolle nesten. Zowel in groeves, als in bomen en op de grond werd deze grootste uilensoort aangetroffen.

Telpost Aan de Majoor

Door de vaste groep tellers bij trektelpost Aan de Majoor werden ook dit jaar weer vogels geteld. Daar waar 2023 nog een recordjaar was (854002 vogels), vielen de aantallen in 2024 wat tegen. In de 385 uur dat er geteld is, werden 266609 vogels geteld. Een behoorlijke afname dus. Van bijna alle soorten werden minder vogels geteld, waarbij vooral de aantallen kramsvogels, veldleeuweriken, Kieviten en houtduiven een stuk lager waren dan in eerdere jaren.

Dit hoeft overigens niet te betekenen dat er minder van deze vogels zijn; vooral weersinvloeden kunnen grote invloed hebben op de plaats waar vogels overvliegen (windrichting-neerslag) of het tijdstip (dag-nacht) dat ze overkomen.

Een overzicht van alle soorten en aantallen kan bekeken worden op de site van trektellen.nl.

Uilen

Het voorjaar van 2024 was, ook voor onze uilen, wel erg nat en koud. Door de vele regen zijn nogal wat muizen nesten mislukt, wat tot gevolg had dat er erg weinig muizen, vooral veldmuizen, beschikbaar waren.

De kerkuil is een echte specialist (muizen zijn het hoofdbestanddeel van het menu) en had dus veel last van het beperkte voedselaanbod. De conditie van de volwassen vogels was niet optimaal, wat tot gevolg had dat nogal wat paartjes niet tot broeden kwamen. Daar waar wel eieren werden gelegd, bleken de nesten een stuk kleiner dan normaal het geval is.

Een steenuil is qua voedsel een generalist. Allerlei soorten prooi staan op het menu van dit kleinste uiltje van ons land. Dat neemt niet weg dat muizen toch heel belangrijk zijn. Een steenuil brengt in het broedseizoen allerlei soorten prooi naar het nest. Deze prooien hebben allemaal een gemiddeld gewicht. Uit opnames van [Beleef de Lente](#) blijkt dat ongeveer 30% van dit totaalgewicht uit muizen bestaat. Helaas troffen we dit seizoen maar heel weinig muizen als voorraad in de nestkasten aan. Daar komt bij dat vliegende insecten door de vele regen ook minder beschikbaar waren. Doordat de prooiaanvoer door het mannetje wat achterbleef zijn veel vrouwtjes in de fase dat ze nog op de kleine jongen zaten ook gaan jagen. Dit alles had tot gevolg dat nogal wat van die jongen door een combinatie van kou en honger dood zijn gegaan.

Bij de kerkuilen konden we slechts 6 broedsels vaststellen, met in totaal 14 uitgevlogen jongen; een erg laag aantal.

Bij de steenuilen hebben we 48 territoria vastgesteld en werden 75 nestkasten gecontroleerd. In deze nestkasten werden 28 nesten aangetroffen. Daarbuiten werden, op natuurlijke plekken zoals boomholtes, nog 4 nesten vastgesteld. Omdat veel nesten verloren gingen (vooral in de fase dat er kleine juvenielen waren) konden slechts 52 jongen succesvol uitvliegen.

Geen best jaar voor onze kerk- en steenuilen dus.

De bosuilen deden het een stuk beter. Binnen het werkgebied werden met behulp van geluidsnabootsing 18 territoria vastgesteld.

Lang niet alle bosuilen broeden in nestkasten. Doordat bosbeheerders steeds vaker oude bomen met holtes laten staan, hebben bosuilen de luxe dat ze kunnen kiezen. In 5 nestkasten werd een broedsel aangetroffen, waaruit uiteindelijk 19 juvenielen zijn uitgevlogen.

Ledenaantal

Het ledenaantal van de vereniging nam in 2024 toe van 38 naar 43.

Hierbij zijn ook steunende leden, die zelf niet heel actief zijn in het inventariseren e.d. van vogels, maar de activiteiten van de vereniging wel van harte ondersteunen. Met hun lidmaatschap leveren ook zij een belangrijke bijdrage aan de bescherming van vogels binnen de gemeente Echt-Susteren. Ook via deze weg hartelijk dank hiervoor!

Activiteiten

Op 27 juni werd een excursie gehouden naar de nachtzwaluw op de Meinweg. Een succesvolle excursie omdat meerdere van deze bijzondere vogels werden gezien en gehoord.

Op 12 juni vierde Livar, op de binnenplaats van abdij Lilbosch, haar 25-jarig bestaan.

Onze vogelwerkgroep was met een informatiestand over biodiversiteit in relatie tot uilen en boerenlandvogels uiteraard ook aanwezig.

Onze aanwezigheid daar en de voorlichting die we gaven werd goed ontvangen en was voor een enkeling zelfs aanleiding om lid te worden van onze vereniging.

Een totaal andere activiteit was het verzorgen van les in de Nederlandse taal voor kinderen van de basisschool op het AZC. Aan de hand van een thema, in dit geval uilen en anderen vogels, leren kinderen beter Nederlands en maken ze kennis met het belang van liefde voor de natuur.

Ook 2024 was weer een jaar waarin onze vogelwerkgroep een belangrijke bijdrage heeft geleverd aan de bescherming van vogels in de gemeente Echt-Susteren.

Geco Visscher

